

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ ILUSTRATĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ

sub îngrijirea unui comitet de redacție.

Colaboratori: I. Adam, I. Agârbiceanu, Z. Bârsan. G. Bogdan-Duică, Dr. I. Borcia, Dr. T. Brediceanu, I. Ciocârlan, V. Ciofleac, Al. Ciura, Maria Cunțan, I. Duma, Elena Farago-Fatma, O. Goga, Enea Hodoș, Dr. I. Lupaș, Dr. G. Murnu, H. P. Petrescu, Ecaterina Pitiș, M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Simionescu-Râmniceanu, I. U. Soricu, Caton Theodorian.

Orice reproducere, fără indicarea izvorului, este oprită.

De sărbători.

Mai erau două zile până 'n ajunul Crăciunului. Zăpada se așternuse anul acesta trei săptămâni până 'n post, și-a stăpânit tot postul un ger subțire, care 'n răstimpuri biciuia nevăzut, ardea obrajii ca plesne subțiri de mătăasă. Iar acum, în preajma sărbătorilor, veniau din necunoscut valuri mari de vânt, treceau șuerând, văitându-se cu glasuri răgușite, peste zăpada înghețată.

În casa domnului Păscuț, însă, flori de ghiață nu s'au prins pe ferestre. Când trecea vr'un om îmbrăcat mai subțire pe dinaintea curții, când poarta era deschisă, îi rămâneau ochii pe grămada uriașă de lemne uscate de fag. Flori de ghiață nu s'au bătut pe ferestrele lui până acum în preajma sărbătorilor. Acum, afară de bucătărie, casa pare aproape pustie. O slujnică grasă eșia în răstimpuri, ca și când ar împinge-o cineva dinlăuntru, eșia din bucătărie, și ocărând încet, pintre dinți, coborâ treptele și trecea pe poartă. Când se întorcea, cu vreun pachet subsuoară, un obraz îi era tot roșu încă, iar altul învinețise puțin de frig. Numai acum înțelegeai sudălmile ei și ocările ce izbucneau, ascuțite ca niște strigăte de pasere hrăpăreață, din bucătărie când eșia slujnica afară. În casă, însă, doamna Păscuț n'avea numai un obraz vânăt ci amândouă. Dacă doi pumni ar fi rotunziți frumos și-ar fi îmbrăcați într'o peliță vânătă-pământie, ai zice că-s obrajii doamnei Păscuț.

Eră plină de venin dumneaei și-i sta așa de rău amăreala aceasta, când abia de-un an eră măritată. Și bărbatul ei, dl Dr. Păscuț,

nu i-a dat nici un prilej să-și schimonosească astfel fața, atâta doar' că nu lăsa odată cu capul din drepturile lui și-ale bătrânilor.

Bătrânii erau părinții dlui Păscuț, doi oameni mărunți și potoliți, de-ar fi putut încăpea ori în ce colț de odaie, fără ca să-i bage cineva în seamă. Iar drepturile lor erau iarăș neînsemnate, cași dâșii: să-și trăiască zilele câte le mai aveau aci în casa pe care ei au ridicat-o din zdroaba lor.

Dar chiar aici era pragul de care s'a împiedecat de-un an de zile doamna Păscuț.

Ar fi voit să scape de bătrânii, cari par'că o stânjiniau în toate mișcărilor ce le făcea. Fiiința lor de față par'că nici n'o lăsa să răsufle cumsecade. Chiar când eșia cu bărbatul la vizite, la plimbare, se simțea de multeori grea ca de plumb, și în conversația cea mai aprinsă deodată amuțea, ca și când i s'ar fi lipit limba de cerul gurii. Și asta numai gândindu-se pe cine are ea acasă. Căci cu dâșii, pe la casele prietinelor, nu i-au dus pe bătrâni niciodată.

Doamna Păscuț avea atât de limpede un gând în cap, încât i se părea că i-a înghețat acolo, așa străveziu ca un sloiu de ghiață: să plece bătrânii dela casa lor. Să le închirieze bărbatul său o odăiță în oraș undeva și să le dea lunar o sumuliță din care să trăiască. Dânsa simțise dela început că bărbatul se va împotrivi! Și deaceea l-a luat întâi cu lingușiri, cu vorbe de dragoste. I-a spus că prezența lor o stingherește, n'o lasă să-și arate toată dragostea față de el, așa cum ar vrea dânsa. Dar se vede că domnul

Păscuț nu puneă preț pe pretextele acestea. Săptămâni de-a rândul i-a melițat femeia la ureche, dar el zâmbea numai, abea deschizându-și buzele, un zâmbet care-l puteai ceti mai mult din obrajii lui decât de pe buze. Un zâmbet care părea un simțământ rece și amărit. Femeia, după ce înțelese bine zâmbetul acesta căruia nu i-a urmat niciodată un cuvânt care să-l tălmăcească, a încetat cu lingușirile și cu vorbele de dragoste. De aici încolo purtă grija bătrânilor să-i înțepe în fiecare clipă, pe când ei păreau că se adună tot mai tare în hainele lor vechi, păreau că

atinse căldura din bucătărie, ca și când l-ai fi lovit c'un maiu în creștetul capului, așa căzû de 'ngrabă, moale, adunat, ca și când i s'ar fi muiat deodată toate oasele. Bătrâna îl văzû și, strâmbându-și urît obrajii încrețiți, se îndesă într'un unghet.

Doamna Păscuț se uită, cu ochi ca de fiară, la omul ce căzuse și care scotea acum un sforăit, ce părea că vine de-adreptul din gât, fără a mai trece prin gură. Apoi porni deodată, ca o furtună, în odaia unde lucra bărbatul. Se înțepenî în prag: „Să vii, să ți-l vezi. Am tot vrut eu să-ți spun că tatăl-tău e un slugoiu.“

Bărbați din Poiana.

se sting tot mai mult, ca și când i-ar apăsa o greutate pe cap.

De sărbători, pe-a doua zi de Crăciun, familia Păscuț hotărîse încă din toamnă să dea cină cunoscuților, familiilor fruntașe din oraș. Dar doamna Păscuț nu-și putea închipui ca pân' atunci să nu scape de bătrâni. Cu bărbatul n'a mai vorbit nimic despre ei, dar el o înțelegea bine, și-o vedeă cum pălește de multeori pe zi, ca și când ar trebui să se întâmple o bucurie la casă. O vedeă, și în răstimpuri i se strecură și lui în suflet un fel de jale și îngălbineă și el la față.

Dar cu două zile înainte de ajunul Crăciunului, baciul Daniil, tatăl dlui Păscuț, veni des de dimineață beat-mort acasă. O mică patimă a bătrânului. Din când în când se îmbătă după-amiaza cu vin, dar acum veni beat-turtă de rachiu și nu de vin. Cât ce-

Păscuț părea că așteptase cuvintele acestea. Dar n'ar fi crezut niciodată că nevastă-sa, chiar dacă le simțea, le-ar fi putut vr'odată spune.

Nici nu se 'ntoarse spre ea, ci zise, cum înlemnise cu peană în mână: „Eși afară!“ Femeia se cutremură și eși. Dar acum începû să țipe prin odăi, prin coridoare, în bucătărie, de gândeai că 'ntr'o clipă s'a aprins întreaga casă. Dl Păscuț însă nu zise nimic. De mult băgase de seamă că părinții, mai ales baciul Daniil, rabdă tare cu greu traiul aici în casă. Și acum, punând rușinea de oameni deoparte, voi să-i scape pe bătrâni de femeia aceasta, de femeia lui, care-i păru acum deodată ca o scorpie cu ghiare urite. — Eși deci în oraș și după un ceas se întoarse.

Luă pe mamă-sa deoparte și-i spuse ceva încet. Bătrâna îl privi mult, cu ochii măriți deodată, apoi pârâiașele feții începură să se

umezească. Și plânse așa mut, fără un hohot, fără un suspin.

Di Păscuț nu crezuse nicicând că va ajunge odată să se plece înaintea nevestei în privința aceasta. Și acum, după ce-i spusese bătrânii, se convingea că nu s'a plecat înaintea voinței nevestei sale, ci a vrut numai să aducă liniște părinților.

Și bătrâna știa că are să trăiască mai fericită de aci încolo. Și totuș, plânsul nu și l-a putut stăpâni. Iar baciul Daniil, după ce se trezise din beție, își încruntă fața și sprâncenele, și așa rămase în cele două zile din-

Maică-sa se împăcase mai curând cu soarta. Când adună mai o haină, mai o iconiță să le împacheteze, un singur lucru o mai nemulțămia: Să fi stat cel puțin până după sărbători, să nu creadă oamenii că-i aruncă pe drumuri. Dar tot așezând și tot socotind în gândul ei de femeie, cum va orându-i casa cealaltă unde se vor mută, își uită și de nemulțămirea aceasta.

Baciul Daniil însă nu se însenină de loc. Nici o creață nu i se întinse pe obraz și pe frunte. Sprâncenele tot zbârlite i-au rămas cele două zile cât a ținut mutatul. Sta într'un

Femei din Poiana.

nainte de Crăciun, cât ținut mutatul.

Căci bătrânii numai după ce începură să-și adune lucrurile de prin casă, înțeleseseră bine ce fac. Și atunci picioarele li se muiară, mâinile le tremurară, și abia se mai puteau socoti ce lucruri să-și mai ducă.

Di Păscuț, când vedeă cu cât greu se hotărâsc bătrânii să plece, de multeori eră gata să-i oprească. Dar atunci îi venia în minte deodată nevastă-sa, și o răceală i se strecură în inimă. Nu, bătrânii nu mai puteau rămâne. Dacă ar mai vedeă acum încă o singură dată cum se uită de urît nevastă-sa la bătrâni, ar sugrumă-o. Asta o simțea el bine. Chiar atunci, când i-a spus cuvintele acelea grele, tot norocul lui a fost că nu s'a putut ridica de pe scaun. De se ridică, așa cum eră de liniștit, se întâmplă o nenorocire. Dar bătrânii trebuiau să plece.

colț al bucătăriei și-și sugea pipa, strângând tare ciutura între dinți. Când eră pe sfârșite cu împachetatul, Daniil băgă de seamă că femeia sa nu știe cum să așeze un lucru ca să se potrivească mai bine. Eră o iconiță. Baciul Daniil se sculă deodată, luă iconița și o izbi de cuptor. Sticla și ramelile se sfărmară, și numai fotografia rămase întregă: priviau deacolo două perechi de ochi fericiți: ficiorul său cu logodnica.

„Ce faci, măi omule?” îngână femeia. Dar baciul Daniil nu zise nimic, strânse ciutura între dinți, se întoarse spre fereastră, și privi mult, neclintit în nemărginire.

*

În ziua de ajun bătrânii erau în noua lor locuință. Iar la casa lor, ferestrele se desbrăcară iarăș de florile de ghiață. Nora se îngrijea acum să fie bine iarăș în casă. Se

sileă să fie cât mai bine. Voiă cu orice preț ca bărbatul să-i vorbească încă în ajun ceva, ca să nu-i apuce sărbătorile mănioși. Deci se îmbrăcase cu o haină ușoară, care foșnea la tot pasul ce făcea. Eră grozav de prietenoasă cu toată lumea ce fusese pe la ei în ziua de ajun, până și cu servitoarea. Surâdea dulce, zâmbea cu înțelesuri, își mlădiă trupul cu multă ușurință. Dar bărbatul rămase mut toată ziua. Abia seara i s'a deschis gura. Seara când i-au picat la casă unul după altul trei prietini cu soțiile lor. Nu știă cum au venit, chiar acum, chiar în ajun, când tot omul își păzește vatra și așteaptă colindătorii. Dar în sfârșit a fost bine c'au venit. Ar fi fost pentru el prea chinuitor să nu vorbească nici în seara aceea.

Femeia aduse în curând mâncări, — și se văzû îndată că eră pregătită de musafiri, pe astă seară. Aduse vin, și 'n larma arginție pe care o știu face femeile șirete și istețe, — domnul Păscuț se desgheță deodată. Și cu cât se mână, și mai ales cu cât se bea mai mult, dumnealui simțeă așa ca o ușurare. Se gândiă în răstimpuri: de unde să vină ușurarea aceasta? Oare într'adevăr vizita aceasta l-a făcut să tresară și să lunece de sub povara ce-l apăsă, ori, ori? Ei da! Oricât se feriă de gândul acesta, totuș gândul

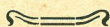
biruî. Ușurarea veniă deacolo, că părinții lui nu-i mai erau acasă. Când petreceă cu cineva și știă că în bucătărie e tatăl-său și mamă-sa, nu se simțiă bine de loc. Intocmai ca și nevastă-sa. Numai cât eră o deosebire uriașă în indispoziția lor: femeia se gândeă cu rușine la cei doi bătrâni, cari au putut fi părinții bărbatului său, iar el se gândeă cu milă. Bun simțământ mila, și totuș pe el îl nelinișteă. Acum, când știă că la spatele lui, în bucătărie, nu-i cineva care, de drept, ar trebui să steie alături cu el la masă, se simțeă foarte ușurat. Și dupăce s'a încredințat odată de faptul acesta, ochii începură să caute mai cu căldură la nevastă-sa, pânăce la urmă o învălûi cu totul într'o privire dulce. Da! părinții se vor dedă ei și în locuința cea nouă. Rău nu le-a fi. El se va îngriji de dânsii. Aici da, nu mai puteau să rămână. Cum n'a înțeles-o el pe nevastă-sa până acum!

*

Și se bucură de acel simț plăcut de ușurare, pe care nu-l gustase încă. Și ferestrele luminau de sărbătoare, pe când departe, într'o odăiță întunecată, cei doi bătrâni, stăpânii caselor luminate, se svârcoleau în paturile reci, neputând adormi.

Eră întâiul ajun când s'au culcat odată cu găinile.

I. Agârbiceanu.

Mi-a bătut un moș la poartă...

Mi-a bătut un moș la poartă,
Biet țaran cu țintra sură,
Îl lătrau departe câinii
Când să-mi vie 'n bătătură.

Cu sfiala lui senină
Mi-a trecut cucernic pragul,
Ca un sol din altă lume,
Zâmbitor veneă moșneagul...

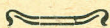
Câte nu ne povestirăm
Stând alătura la masă?...
Sfânta mea copilărie
Mi-a venit cu el în casă...

Rând pe rând îmi înviară
Năzuințe frânte 'n două,
Dela satul de sub munte
Până 'n lumea asta nouă.

Murmură încet în barbă,
Se trudeă să mă 'nțeleagă,
Sta pe gânduri dus bătrânul
Când i-am spus povestea 'ntreagă...

Mi-a plecat cu ochii umezi
De amara 'nvățătură:
— N'o mai spune nimănuia,
Biet moșneag cu țintra sură!...

Octavian Goga.

Ești singură...

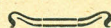
Ești singură astăzi, tu inima mea,
Biserica veche 'n ruină,
Sub bolta ta sfântă 'negrită de vremei
Azi nici un drumeț nu se 'nchină...

Ești singură astăzi... Păreții-s bătrâni,
Nu-i cântec în stranele mute,
Icoanele-s șterse și nimenea nu-i
Altarul uifat să-l sărute.

Prin neguri arare s'abat amintiri
Lăcașul pierdut să și-l vadă,
Și fâlfăie tainic din aripa lor,
Ca groaznice paseri de pradă...

Ducându-și pierzarea, trec vifore 'n drum,
Te zbuciumă 'n goană păgână,
— Și tu ceri zădarnic un fulger răzleț
Să-ți năruie bolta bătrână.

Octavian Goga.

N'a fost întâmplare.

Femeea aveă o înfățișare cuviincioasă și curată. Eră de un blond spălăcit, care te lăsă nedumerit dacă-i unguroaică sau slovacă. O fi fost poate trecută de patruzeci de ani, dar judecând după creșii și îndurerarea ei de pe față, înțelegeai că trebuie să fi suferit, mult în viață. — Venise la mine ca să intre slujnică.

Ne-am învoit lesne din preț, pe când omul care mi-o adusesse, se întreceă în laude:

„E harnică și supusă, se pricepe la toate și nu-i risipitoare, — o cunosc de când...”

Eu nu ascultam ce-mi îndrugă el, căci știam cât îi prețuește vorba, după alte lăudate de-ale lui, — urmăream însă cu interes strămtoria și neliniștea, care stăpâneau pe străina adusă. S'ar fi părut că o umilește și o rușinează toată această expunere, — și-acum nu știă cum să scape și să se dosească de privirile și cercetările noastre. Toată mântuirea o găsisse într'un capăt de șorț, pe care-l sucia și-l trăgea, rămânând într'una cu ochii în jos.

Văzând-o atât de stingherită, dau să schimb vorba:

„Ai și bărbat?”

— Am bărbat cu cununie...”

Omul o ia repede înainte, crezând că răspunsul femeii nu mi-ar fi venit bine.

„Cu-atât mai bine, domnule, — că pe cele nemăritate nu le mai poți ține noaptea pe-acasă, sau îți umple bucătăria cu soldați.”

I-am dat o odae, pentru ea și bărbat, cu

ieșirea prin curte, și chiar din ziua aceea și-a început treaba.

Pe servitoare o chemă Anica, cu un pronume unguresc. Eră foarte harnică și prevăzătoare, așa că nu mai eră nevoie de nici o poruncă, ca să preîntâmpine totul. Pe bărbatu-său nu l-am văzut niciodată, căci plecă dimineața în zori și venea noaptea târziu. Nu făcea nici un sgomot, vorbeau în șoapte și nu cereau niciodată nimic. Oamenii aceștia munciau ca niște mașini, fără popas, fără vuet, de par'că s'ar fi mișcat pe sub pământ.

Imi aduceau aminte, ca de-un vis urît, de celelalte slujnici cu bărbat, care o țineau într'o batae și-o beție, care mă furau și mă puneau veșnic pe drum ca să le schimb.

Perechea aceasta de oameni devenise pentru mine o adevărată taină.

În căutarea unei dumeriri, mă gândiam că ei, fiind străini într'o parte a țării unde nu veniau în legătură cu de-ai lor, se izolau — singuratici și bănuitori, împlinindu-și datoria, ca să nu supere pe nimeni. S'ar fi zis, că ei ocrotesc mândria neamului lor, în toată grija care o pun, ca să nu fie dojeniți și neluați în seamă.

Am aflat mai târziu că bărbatul slujnicei mele lucrează ziua la depozitul de mașini al gării.

Am noastră, cuviincioasă și harnică, cu fața spălăcită și boțită, se învârtă prin casă

tot în spor și 'n grijă și treceă prin treburi, de nu băgai de seamă, când le puneă la cale.

Niciodată nu ridică ochii din lucrul ei și nu i-ai fi ghicit gândurile triste, decât din pripa și devotamentul pe care le puneă în muncă, ca într'o ușurare de energie prisoselnică. O singură îndrăsneală avea și ea. Imi iubiă foarte mult copilașul. Nu-l putea auzi scâncind, să nu tresară. Când plângea copilul, alergă din mijlocul treburilor:

„Săracul mititichi!...”

Anica ajunsese spaima doicei. Nu mai putea rămâneă acum copilul în scutece ude, sau neschimbat de cămeșuțe. —

„Asta mititichi este, nu știe se cerut...”

Vai de-un guturai, sau de-o schimbare în sănătatea copilului. Intorceă scutecele și le priveă în zare, la tot schimbatul, ca o mamă neînduplecată.

Intr'o zi, auzind dela bucătărie cum plânge copilul sus și fiind ținută acolo de laptele care sta gata să fiarbă, am găsit-o plângând, de-i sfârâiau lacrimile căzute pe plita fierbinte.

„Ce ai, Anico?”

— Doica, dracu este... el lasă pe mititichi să plângi...

— Ei și tu... așa-s copiii... plânsul e vorba lor...

— Când n'ai nimica, copilul tace...

— Chiar nimica, n'o fi având el, dar...

— Doica n'are de făcut nimica altul...”

Indărătnicia și grija cu care urmăreă copilul nu erau o stare naturală la femeia aceasta cinstită și harnică, căci prea tare tresăreă ca speriată, prea o tăiau lacrimile deodată; — eră o duioșie și-o emoție, ca de pe urma unui sdruncin mai profund și mai dede-mult. —

Intr'o după amiază de vară, când mă întorc acasă, gădesc pe Anica sus, lângă leagănul băiatului. Doica durmeă alătura, pe dușamea. Cum mă ridicasem ușor pe scări, nu simțise nimeni venirea mea, așa c'am putut vedeă cum slujnica mișcă încet leagănul și cântă încet prin lacrimi un cântec străin.

Intâmplarea aceasta m'a înduioșat până la milă.

„Anico, vino la mine în birou...”

Am avut deodată tresărirea de solemnitate

a unui duhovnic, care s'așteaptă la o spovedanie mare.

„Stai coleă pe scaun.

— Eu stai în picioare, ca dinaintea stăpânului...”

Aceiași ochi plecați și chinuire a colțului de șorț.

„Anico, spune-mi și mie, de ce sunteți voi așa de mohorâți și tu și bărbatu-tău?”

— Dacă suntem străini!

— Anico, voi ați avut copii?”

Femeia își duce șorțul la ochi, cercând să-și înăbușe suspinul plânsului.

„Câți copii ați avut, Anico?”

— Patru...

— Și nu mai trăiește nici unul?”

— Nici...

— Au murit toți?”

— Intr'o... săptămână, toți...

— Și erau mari?”

— Cel mai mic eră dat la școală.

— Și cel mai mare?”

— Fata eră logodită...

— Și de ce au murit?”

Femeia ajunsă de durere scoate un strigăt sfâșiat și, scăpând șorțul, se lăsă cu mâinile pe genunchi, ca în fața unei prăpastii, aprinzându-și ochii și țipând ca în pragul nebuliei:

„Mi i-a luat pe toți, mi i-a luat pe toți...”

Am aflat mai pe urmă că ea venise de fată în țară, adusă de-o cocoană mare, ca servitoare. Acolo, la moșia stăpână-sa, eră un rotar ungur, Haralambie Ziga, flăcău pri-pășit din toată lumea.

S'au cunoscut cei doi străini, s'au iubit și la urmă s'au însurat. — Ungurul a ajuns lemnarul satului, iar Anica gospodină la casa ei. Au trăit ei acolo, harnici și cumiți, muncind și adunând, în dragostea țaranilor, cari îi găsiu de treabă, și în bucuria copiilor lor, cari veniau unul după altul, întrecându-se din crescut. — Din copii, au mai murit de mici, că fiecare trebue să plătească și darea asta pământului, dar le-au rămas, la urmă, patru buni voinicei, aleși din toți cei zece născuți, și-acum înfloriau și se măriau ca semicerii dintr'o pădure tăiată. Fata eră cea mai mare și băieții veniau trei, unul după altul.

Intr'o primăvară, cam pe după Florii, dă o boliște în sat și, până la Înălțare, seceră în copii ca în holda coaptă.

Anicăi i-au murit toți copiii într'o săptămână.

Acum înțelegeam bine mușenia și doliul celor doi străini. Singura lor mântuire eră numai munca și înfrânarea. Urmăriam pe Anica, în tot eroismul ei de toate zilele, ca pe o martiră a fatalității. Zădarnic mă încercam să întâlnesc odată și pe bărbatu-său. Aș fi fost curios să-l găsec în drum, așa ca din întâmplare, și să-i văd înfățișarea și mișcările. Omul acesta însă trecea ca o umbră ascunsă, ferindu-se ca un vinovat, silnic par'că de a mai fi compătimit și urmărit. —

Intr'o zi, Anica eră mai tristă ca oricând. Mi se pare c'a făcut și niște stângăcii la masă, de chiar i-am zis odată :

„Unde ți-i mintea, Anico?”

A doua zi a fost tot așa uluită; pe seară se vedeă plânsă de tot și ruinată la față ca o desgropată.

„Ce ai tu, Anico, — ție nu ți-i bine...”

— N'ai venit bărbatul acasă, de ieri dimineață...

— Ei, și ce-i cu asta? — s'o fi dus pe vr'o mașină la o stațiune apropiată.

— Da, se poate asta?

— Cum nu, foarte lesne.

— Dacă n'ai știut!...”

Pe mine m'a străbătut, ca într'o presimțire, un gând rău. —

„Mai știi, soarta omului?”

Și mi-a părut bine deocamdată că potolise neastâmpărul femeii, c'o vorbă nimerită, găsită la întâmplare.

Când să iasă pe ușă, o văd că stă la gânduri un moment și, întorcându-se cu fața luminată, — nu știu dacă de bucurie, sau de plâns, — îngână nehotărît :

„La pustia și cu oamenii de pe aici, unii vorbeau de dimineață, chiar sub geamul meu, că a tăiat trenul pe un străin în dreptul depozitului de mașini...”

— Ei și tu, ai găsit-o...”

Și m'am prefăcut că râd, — dar presimțirea mea îmi întunecă sufletul tot mai mult.

„Oameni răi și-al dracului, știau pe semne că bărbatul meu e la lucru...”

Femei din Poiana, cu copii în brațe.

— Așa-i lumea, las-o.”

Am rămas ca trăsmit pe urma ușei închise de Anica.

„Ce ar fi dacă...”

Și oprindu-mă din bănueli, mă duc la birou și scriu un bilet unui impiegat dela gară, pe care-l cunoșteam, rugându-l să-mi comunice numele mortului călcat ieri de tren.

Intr'o jumătate de cias servitorul mi-a adus răspunsul.

Am deschis biletul cu emoția și grija unei vești care mă tulbură mai de dinainte :

...„Mortul este un oarecare Haralambie Ziga, lucrător, cu domiciliu necunoscut, trimis, după ordinul parchetului, la morgă...”

Literile îmi intrau în ochi ca niște sulți jucate în privirile mele, iar povara fatalității par'că apăsă acum pe umerii mei, ca o amenințare care urmărește pe toți muritorii.

În seara aceea n'am spus nimic Anicăi. A doua zi m'am dus la morgă ca să mă încredințez cu ochii mei de adevăr. Pe masa mortuară am văzut un cadavru făcut grămadă. Oasele rupte îi ieșau prin hainele desprinse ca niște bețe însângerate. M'am învârtit să-i văd fața măcar, ca să știu cum eră oaspetele acela tainic al casei mele, dar capul eră strivit cu totul și, cum eră ascuns așa în gulerul ridicat, se părea că se ferește și-acum să nu-l vadă lumea și să nu-i bănuiască nenorocirile.

Când m'am întors acasă, Anica își făcea de scuturat peafară, ca să-mi pândească întoarcerea. Din casă îi spusese că m'am dus de dimineață să întreb la gară de bărbatu-său,

Pe fața femeii eră aceeaș lumină și scân-teiere, pe care nu știai s'o ghicești dacă-i bucurie, ori flacăra nebuniei.

Am luat-o cu vorba și cu sfaturile, până i-am spus adevărul. Când a înțeles totul, a țipat odată ca înjunghiată și a început a se bate cu pumnii în cap, pentru ca îndată să se oprească brusc, speriată, ca împietrită.

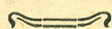
„Lasă, Anico, D-zeu are grijă de toți, — ia o întâmplare...”

Pe fața ei am surprins o încrucișare stranie de lumini...

„Eră preanecăjit săracul, n'a fost întâmplare... Dar să-mi fi spus și mie, să nu mălase singură...”

Și femeia a început a se bate iar cu pumnii în cap și-a se boci cu țipete sălbatice.

Ioan Adam.

Solii.

Se 'ntorc acum. Ei sunt aproape,
Copiii veșnicului dor,
Atâtea văi, atâtea dealuri
Au străbătut în mersul lor.

Se 'ntorc. Ca paseri oboseite
Sfioși mi se opresc în prag,
Cu ochii stinși, cu ochii umezi, —
Le-a rupt furtuna albul steag.

Și nu 'ndrăznesc să-mi intre 'n casă,
Se tem că vestea lor mă doare. —
Un nor pribeag spre miază-noapte
O clipă s'a oprit sub soare.

Și nu 'ndrăznesc să spun o vorbă
Dar înțeleg atât de bine,
Că și acum, ca totdeauna,
Norocul a fugit de mine.

Și iar vă pregătiți de cale,
Soli dragi, voi visurile mele?
Altarul rugei voastre blânde
Fu pizmuit de cer și stele.

Și iar porniți, când știți prea bine
Că triste zodii vă supun...
Și 'n minte mi-a venit povestea
Copilului de crai nebun.

I. U. Soricu.

Strofe de amurg.

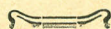
Cântă paseri în frunziș,
Cântă 'n asfințit de soare;
Vino, vino 'n aluniș
Să culegem scumpă floare;

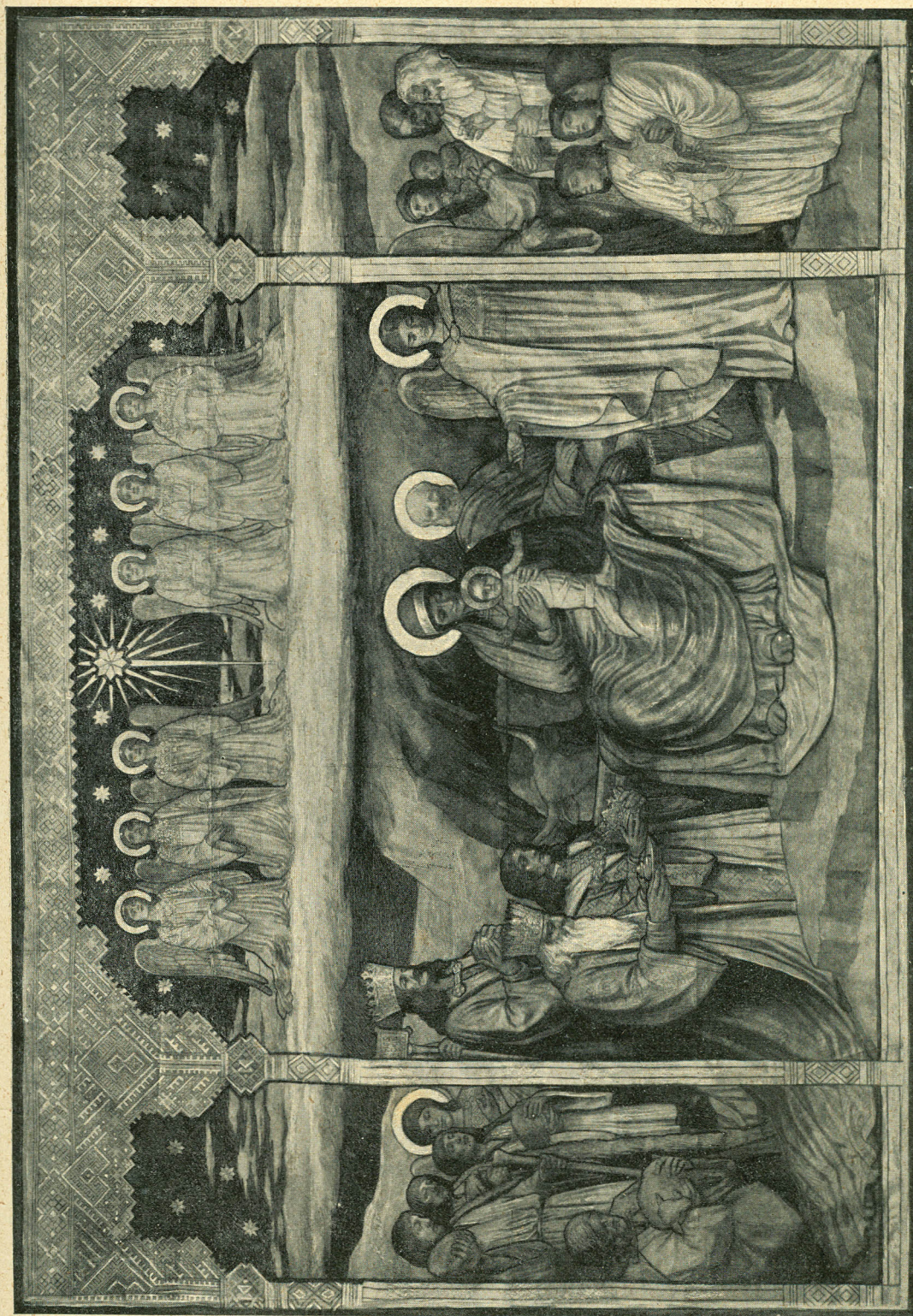
Floarea dragostei dintâi,
Care fură 'n seri senine
Șuerul dela flăcăi
Și mi-l duce unde-i bine;

Floarea dorului pribeag,
Minunata, tristă floare,
Care face și mai drag
Ce ți-i drag și ce te doare.

Cântă paseri în făget;
Vino, vino, mai aproape...
Ce vrea ochiul tău șiret?...
— Floarea, floarea-i supt pleoape.

G. Rotică.

O. Smigelschi: Nașterea Domnului (carton).